

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GOŃCIEC CZĘSTOCHOWSKI

OZIEMIENIA polityczny, społeczny, ekonomiczny i literacki

Podwójny sprawozdanie miejscowym oraz

Zagłębia Dąbrowskiego. Cena 3 kop.

CENA PRENUMERATY

4x miejscowych i samiejscowych:	
Rocznie	Bb. 6.—
Półroczne	3.—
Kwartalne	1.50
Miesięczne	50

Adres Redakcji: Administracja: Częstochowa Aleja 11 № 23, telefon Nr 60, skrytka pocztowa M-21, adres telegraficzny: „Goniec-Częstochowski”.
 Redakcja stwarza tylko w dni powszednie od godz. 5-6j do 7-8j wieczorem.
 Administracja w dni powszednie do godz. 6-8j wieczorem, w niedziele i święta rano.
 Będący bez zastrzeżenia nie wracają się.
 Prenumerata i ogłoszenia w Częstochowie przyjmują wszystkie katedra.

CENA DRUKU:
 Za jedną wiersz i obój miejsce na I-szej stronie 80 k., na IV-iej 10 k.
 Reklamy i Nekrologia za wiersz 20 k.
 Należało za wiersz 50 kop.
 Odstąpienia drobne po 8 kop. za wiersz

Reprezentantem „Gońca Częstochowskiego” na Sosnowiec i Zagłębie Dąbrowskie jest **Wacław Badurski** (Sosnowiec, hotel „Warszawski”).

Reprezentacja „Gońca Częstochowskiego” na Zawiercie objęła księgarnia pani **Z. Hubickiej** w Zawierciu.

Prenumeratę na „Gońca Częstochowskiego” w Rakowie przyjmuje p. **Kolasiński**.

Lekarz-Dentysta
A. BRONIAŃSKI
 po powrocie z klinik zagranicznych
otworzył
Gabinet Leksarsko-Dentystyczny

w Częstochowie I-sza Aleja, dom p. Ryguckiej, № 8 I-sze piętro.
 Wykonywa wszelkie roboty wchodzące w zakres stomatologii. Leczenie, plombowanie złotem, porcelaną, wyjmowanie zębów bez bólu, zęby sztuczne bez podniebienia, koronki i regulacje zębów.
 5-2 5-6

Dentysta M. Grejniec
 Wykonywa wszelkie roboty stomatologiczne, wyjmowanie zębów, zęby sztuczne, koronki i regulacje zębów.
 I-sza Aleja № 19, dom p. Rajanowskiej, telefon № 108.

Kalendarium
 30 Lipca.

Dzień chrześcijański: dziś Julity i Donatylly M. m. jako Ignacego i Loyoll W.
Dzień obywatelski: dziś Ludomira jako Zdobystawa
Wydawca: 4 m. 9 k. od przeź.
 8 m. 2.
Ubytek dnia: 0 godzin 52 minut.
Wiadomości historyczne: 1610 Detronizacja ks. Wacława Szujskiego. — 1898. Narodziny Jana Matejki, twórcy historycznego malarstwa polskiego. — 1893. Zgon Bismarka.

Królowie na wygnaniu.

Od chwili, gdy John Drogan ogłosił swoją książkę p. „Monarchie, którzy się usunęli od interesu”, niby gdy się pojawiła powieść Alfonsa Daudeta p. „Królowie na wygnaniu” — Hoża panująca, którzy dobrovolnie lub przymusowo zrzekli się tronu, wzięli ogromne. Ubiegłe stulecie ma na tem polu obfite kreatywy. — Padali zwłaszcza pod czasami losu przerożni egzotyčni monarchowie. Oto pozabawion został tron przez Francuzów ów Behanzin, król Dahomej w Afryce, któremu jakis agent handlowy z Hamburga sprzedał za drogie pieniądze miecz teatralny, jako insygnium władzy monarszej, jako miecz państwowy. Oto dzelila jego los królowa Madagaskaru, Ranawalo, która przy każdej zmianie gabinetu zmieniała także małżonka z tej racji, że króloworazy prezydent, gabinetu był także jej mężem. I znowu francuzi pojeździ kres tym dzimnym rządom konstytucyjnym, a Ranawalo zamieszkała w Algierze, otrzymawszy emeryturę nie wiele większą od pensji kurcharza w bogatym domu paryskim! A biedna królowa Pomare, a król wysp hawajskich Kalakaua, który w stolicach Europy odwdziała przerożne zakłady zabawowe i taneczny w nich jak zwykli śmiertelniki. Następchini Kalakauy, królowa Liliuokalani, straciła koronę skutkiem rewolucji, którą zrealizowali i skuteczenie urządzili amerykanscy plantatorowie cukru. A jeszcze należy wymienić cesarza Anam, którego Francuzi zde-tonizowali jako notorycznego okrutnika, chociaż w koloniach okrutnicęw uprawiają równie dobrze Europejczycy. Bliskim już bar-

Wykłady.

Związek katolicki zapętażował już od-czyty publiczne w Warszawie.
 Do apelu stanęły 2 papie z Częstochowy. O pierwszym dniu wykładow tak pisze „Dziennik powszechny”:
 W szeregu zdań trafnych, był i szereg niedomówień, a nawet niekonsekwencji, i wszyscy ko zostało przez audytora — zaakceptowane bez dyskusji, bo dyskusji nie było. — A jednak trudno zgodzić się z tem, że „jedynym społecznym i cehy, który zniewieżyła Rewolucja francuska, były idealne; albo że „działalność postępowców jest bezcelowym rachem w kółko, jak wiewiórki w kłacie; albo że „egoizmem echodzi tylko o stronę materialną życia; i trudno sobie wyrozumować, dlaczego wojna o dobra sprawę uważała prelegentka za rzecz świętą, a potępia każdą rewolucję — która przecież bywa właściwie nieraz tą samą wojną, na swój sposób prowadzoną. Rewolucja bywa zwykłym protestem przeciwko złu; — dążenia do postępu i dążenia socjalisty zno są dążeniami do sprawi-sprawiedliwości — a że ludzkości te zmagań się nie widzą — to jest dla ludzkości „zaciekłość wpadają — to rzecz inna.

Nie myślimy tego, że nasz droga wierna być taka, jaką sędziastas — trzeba jednak szacować „sędziastas — trzeba, jak każdy to uznaje, że Leonem XIII, że warstwy pracownicze w obecnych warunkach nie mogą dojść do bytu, godnego człowieka. Nim się zaczęły obręby społeczne leczyć, trzeba umieć postawić diagnozę.

I trzeba się nam samym uchrześcijać, a wtedy uchrześcijanami, wszystkim i wszystkim trzeba, dlaczego ludzkości przestępiła się do Katolicyzmu i do duchowności.

Jedna z prelegentek, mówiąc o „dziejach, nie wahała się potępować postępowania duchowienstwa i biskupów, którzy dla „dog. dzieła swojej gnuśności lub „swoim korzyściem,

nie dbają na wskazówki Stolicy Apostolskiej. Czy jesliby się to miało teraz zdarzyć (co nie daj Boże) i lud począłby się przeciwko takiemu duchowienstwu burzyć — czy byłoby to oznaką deprawacji ducha ludowego? Czy nie byłoby to raczej krzyk duszy — wołanie o sprawiedliwość? A jesliby głosy te nie odniosły skutku i lud zrozpaczony rzuciłby się do odstępstwa — kto-by był bardziej potępiania go-dzien; czy ci zrozpaczeni — czy też ci, co go do rozpacy doprowadzili?

Tak samo jest i w wszystkich pragnących i laknacyimi sprawiedliwości. Pragnień tych nie można tak ryczałtowo potępić. Trzeba ko-ci, tagodzić — ale na to, by pokój czynić, jedna jest tylko droga: droga sprawiedliwości w góry — demokratyzacja sprawiedliwości.

Słyszeliśmy o tem, co jest „źródłem zła”, tj. o tak zwanych „modernizmie”. Szkoda, że prelegentka nie zaznaczyła i tego, że obecnie po-te nazwę niektórzy podciągają już wszystko, co się komu — nie „podobą”. Był odczyt „o granit maszyn”. Bardzo dużo dobrego „mate-rialu” — ale równorzędnie ogromne luki i takie poglądy, która dobre strony całkiem popsuli. Wogóle była chwalebna dążność do poruszania kwestii aktualnych.

Słyszeliśmy i o „świętem” prawie własności. Prelegentka mówieniu o niem poświęci-la dość czasu, zaznaczyła ośro, że nowoczesny kapitalizm, odnosi do praw Bożych, wola w-sty — stasiej pisać, non serviam “nie będę, zamy-słom Bożym służę! Zaznaczyła stanowisko nar-sze, że „jedynym właścicielem jest tylko Bóg”, a my tylko szafarzami; nie można nikomu nie gwałtem, co gwałtem nabyte nie zostało, odej-mować; na wszystko są sposoby uprawnione, np. progresywne podatki dochodowe, spadkow-e itp. Poruszenie tego tematu bardzo jest na czasie, bo i tu mamy, jesli nie całkowity za-lik powołania moralnego, to wielkie nieraz zwy-ródnienie — ale musimy być zawsze konsekwen-tnymi — i pomnąć z jednej strony na słowa Pis-ma: „Mnie sąd — ja oddam — mówi Pan” — z dru-giej strony jednak stać niewzruszenie na sta-

czywistości poświęcić koronę, ażeby się ożenić z hr. Oultremont.

Z pomieży 8 królów, którzy przed Wikto-rem Endanuelem II rządził Sardynią, pobawa zrzekła się bądź dobrovolnie bądź przymusowo korony. Gorzej jej lepiej meza było w Hiszpa-ni, gdzie od czasów Ferdynanda VII, który został pozbawiony tronu przez Napoleona I, zmiany tronu były na porządku dziennym. Po abdykcy Ferdynanda nastąpiła wkrótce abdyk-cja Józefa Bonapartego, tudzież restytucja Fer-dynanda. Potem pozbawiona została tronu córka jego Izabela, która wzięła koronę z rąk wypędzonej regentki Krystyny. Trzeba by na-pisać porostu zarys dziejów Hiszpanji, ażeby wyzerpać przerożne abdykacje. Podobnie dzie-ło się w Portugalii, w której obecnie tron się chwieje. — Pedro IV opuszcza tron portugałski, ażeby objąć koronę cesarską w Brazylji, córka jego królowa portugałska Marja, traci koronę, wypędzona przez Miguela. Tymczasem Pedro zrzeka się Brazylji, wraca do Portugalii, wy-pędza Miguela i znowu osadza na tronie swoją córkę Marję, której potomkowie zasiadają do-tąd na tronie, gdy syn Miguela, pułkownik huzarów austriackiej odgrywa rolę preten-denta.

W Szwecji stracił tron Gustaw IV, na rzec „Bernadottego”, byłego generała napoleoń-skiego. Król Oskar szwedzki zrzekł się korony norweskiej, którą otrzymał król Hakon. Pier-szy król grecki, bawarski książę Otton, równie zrzekł się tronu. Wspomnieć jeszcze należy króla Westfalji, Hieronima Bonapartego, który miał przydomek „zawsze wesółego”, dąć kró-la Neapolu, Murata, tudzież króla saskiego Fryderyka Augusta, jako wielkiego księcia warszawskiego. Osobną kartę ma obrzym Na-poleon I, który dwa razy zrzekł się tronu.

Wydawca: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8. Zamówienia: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8. Subskrypcje: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8. Redakcja: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8. Druk: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8. Ceny: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8. Kontakt: Al. Broniański, ul. Rygucka, 8.

Z początkiem roku szkolnego 1907/8 otwartem zostanie

Seminarjum dla nauczycieli ludowych w Ursynowie pod Warszawą.

Kurs nauk czteroletni. W roku bieżącym prócs kursów I i II otwartym zostanie kurs wstępny, mający na celu przygotowanie młodzieży nie posiadającej odpowiednich kwalifikacji na kurs pierwszy. — Opłata za naukę, mieszkanie i utrzymanie wynosi rub. 150 rocznie. — Wiek kandydatów na kurs wstępny — od 15 do 18 lat, na kurs I — od 16—19 lat i na kurs II — od 20 lat, wyjątkowo przyjmowani będą i starsi kandydaci. — Od kandydatów na kurs wstępny wymagane jest świadectwo z ukończenia dwuklasowej szkoły miejskiej z uzupełnieniem programu jej nauk przez przygotowanie się kursu klasy 3-jej szkoły średniej; od kandydatów na kurs I wymagane jest świadectwo z ukończenia 4-eh klas, od kandydatów zaś na kurs II — 5-ciu klas szkoły średniej. Wykształcenie domowe w powyższym zakresie może być uznane za dostateczne, o ile kandydaci wykażą odpowiednie uzdolnienie. Wszyscy kandydaci poddani zostaną egzaminowi konkursowemu.

Zapisy przyjmują się codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, do dnia 1 września r. b., od godziny 11-jej do 1-jej po południu, u sekretarza Seminarjum, w mieszkaniu niżej podisanego: w Warszawie, ul. Senatorska 8 — II p.

Przy zapisie należy złożyć: 1) metrykę urodzenia, 2) świadectwo powtórnego szczytowania ospy i 3) świadectwo szkolne.

Egzaminy rozpoczną się dnia 9 września r. b.

W imieniu Tymczasowej Rady Nadzorczej
Antoni Osuchowski

Rozmaitości

+ Konflikt dyplomatyczny o obraz! Margrabia Czarnecki sprzącał agentowi państwowej „Galerii narodowej” w Londynie obraz „Władca” z mianowicie poręczoną królową Czarnecki, jednego z przedków tej dawniej potężnej rodziny, z obrazem z Genui. Cena

sprzedaży wynosiła 18,500 funtów szterlingów. We Włoszech istnieje lex Pacea, która zabrania wywozu dzieł sztuki narodowej z kraju. Prawo to przeszło, gdy wyszły parweniuzsze z całego świata, a w szczególności z Ameryki i Anglii, rzucili się na sport zakupywania dzieł sztuki z prywatnych muzeów włoskich. Ostatecznie literatura i sztuka narodoła to przeciwieństwo życia dziejowego kraju. Jest to krwawie nie biednych Włoch, gdy rodziny arystokratycznej z srebrnikami odsprzedają obym to, co weszło w skład życia historycznego kraju. Prawo Pacea było zupełnie uzasadnione, ale niestety nie jest przestrzegane.

Gazety angielskie twierdzą, że interwencja rządu włoskiego ma miejsce „zbyt późno”. Zauważmy tu, że przed laty milioner amerykański Pierpont Morgan okazał więcej taktu i zwrócił dzieło sztuki, zakupione z pominięciem lex Pacea; jego bibliotekarze i kustoszowie powinni — wszak znać katalogi i nie mogą się tłumaczyć niewiadomością nawet wtedy, gdy między sprzedawcą włoskim a urzędzeniem państwowym w Anglii zjawia się jakiś pośrednik nielowski.

Postępowanie władz angielskich, w wysokim stopniu nieprzyzwoite i bezprawne, tłumaczy się brzydką tradycją długą, która w prowadawstwie angielskim przetrwała aż do końca XIX wieku. W Anglii rząd tolerował nie tylko wszelkie organizacje kontrabandy, działające w innych krajach, ale i kradzieże w Anglii rzeczy kradzionych na kontynencie nie było wcale karane prawem. Do 1892—95 istniały w Londynie publiczne „banki”, handlujące kradzionymi na kontynencie rzeczami i cyrkularzami jawnymi okradzającym okradzionym sprzedawcy rzeczy przywłaszczonych... po cenie zniżonej. Reforma prawa karnego jest jeszcze świętej daty i dlatego nie weszła jeszcze w obyczaj kraju, który w stosunku do sąsiadów swych trzyma się moralności wyjątkowej.

+ Walka o napis polski na krzyżu. Wspomnieliśmy już o zatargu, na który p. Woźniak w Holsterhausen naraził się dlatego, ponieważ na nagrobku dziecka swego umieścił napis polski. Nie podobało się to policji pruskiej w Elberfeld, więc wysłała p. Woźniakowi nakaz, aby ten napis usunął. P. Woźniak nie zastosował się jednak do rozporządzenia, dlatego wysłała go w tej sprawie policja, wybijając

z mogiły dziecka krzyż z polskim napisem. P. Woźniak wobec tego wytoczył sprawę przed wydział powiatowy w Golsenkirchen, stawiając wniosek, aby owe rozporządzenie policyjne zniesiono, a krzyż na koszt policji znów postawiono. Wydział powiatowy w Golsenkirchen zawyrokował: że skargę uznaje się za słuszną i znosi się rozporządzenie policyjne z 7 kwietnia br. Koszty procesu i wydatki skarżyciela nakłada się stronie oskarżonej. W skardze czytamy: „W tem jedynie, że p. Woźniak napis kazał umieścić w języku obcym, nie można znaleźć wyroczenia, tem mniej że i na emmentarzach w Rzymie, Paryżu, Lidyne, Genui, Nowym-Jorku znajdują się czestokroć napisy na nagrobkach w języku niekrajowym. Było rzeczą policji przekonać się, czy język był poprawny lub nie. Najmniej usprawiedliwionem było usunięcie krzyża. Postępowanie takie oburzyło nie tylko jego, lecz także jego ziomków Polaków i zostało potępione także przez wielu Niemców. Zaprzeczycie musi, że krzyż ustawił potajemnie. Uczynił to w czasie, w którym jako górnik nie miał pracy. Zaprzeczycie musi też, jakoby był Niemcem. Jest Polakiem, poddanym pruskim. Zatem rozporządzenie zapieczone jest pod każdym względem niesłuszne. Powód wnosi przeto, by policji dano nakaz postawienia krzyża na jej koszt na dawniejszym miejscu. W motywach wyroku czytamy: „Według § 15 przepisów o chowaniu umarłych nie powinny napisy razić ani treścią, ani językiem niepoprawnym. Takiego stanu rzeczy nie należy upatrywać już wtedy, jeśli napis umieszczony jest w języku obcym; mianowicie nie można przyznać słuszności oskarżonej władzy policyjnej, że poprawność języka można tylko wtenczas stwierdzić, jeśli zastosowano język niemiecki. Właśnie w Holsterhausen, gdzie zamieszkuje większa liczba Polaków, można być bez trudności stwierdzić treść napisu. Niema faktów, z których wynika, że narażono na szwank spokój publiczny, bezpieczeństwo i porządek. Fakt, że niektórym osobom nie podobało się postępowanie oskarżonego, nie usprawiedliwia wkroczenia policji”.

Przeciw wyrokowi powyższemu założyła władza policyjna rewizję, twierdząc penownie stanowczo, że p. Woźniak jest przasiem i Niemcem.

GOLGOTA

Wielkich obrazach w wielkim budynku pałacowym. Aleja III obok parku. Otwarta codziennie.
Nadeszły nowe obrazy w kolorach.

Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe „Częstochówka“

podaje do wiadomości, że Zarząd tymczasowy przyjmuje zapisy na członków w domu Mierznika, ulica Wileńska Nr 23 i, że do tej pory zostało złożonych na edyżny rub. 3,303, które zostały ulokowane w Cass. Tow. Wz. 623 kredytu dla Przemysłu i Handlu. 3—1

Towarzystwo „Europejska Konkurencja“

Sosnowiec, ul. Modrzejska dom p. Turskiego.

Wszystkie przedmioty po 20 kop.

Między innymi towarzami wyroby galanteryjne, terrakotowe, majolikowe i toaletowe.

Oddziały nasze we wszystkich większych miastach Królestwa Polskiego i Rosji. 351—1—1

PROGIMNAZJUM POLSKIE

przyjmuje uczennice bez różnicy wyznań do wszystkich klas

Od jesieni będzie otwarta klasa V-ta.

Główna uwaga zwraca się na matematykę i nauki przyrodnicze, prowadzone w pogadankach od podstawowej klasy

Nauka o Moralności

W niższych klasach śród, we wszystkich klasach gimnastyka. Programy można nabywać w lokalu szkoły. Zapisy od 10 sierpnia. Egzamina wstępne i warunkowe od 25 sierpnia, lekcje 1 września.

Przełożona **Marja Nantowrówna.**

Inspektor **Edward Minkiewicz.**

Ulica Teatralna 16.

Wydawca: **F. D. Wilkoszewski.**

Drukarnia **F. D. Wilkoszewskiego** w Częstochowie.

Redaktor: **Wł. Rowiński.**

RADYKAŁNE DZIAŁANIE Kremu GAZIEN I METAMORPHOSA

Patent Zrzedo
angielski. Fieknosci.
Do nabycia we wszyst. składach mat. apt. perfumeryjach, aptekach oraz u fryzjerów.

SKŁAD ŻELAZA 271

S. WRZESZINSKI KATOWICE, ul. Grundmana 28 1.

Poleca: **Artykiuły żelazne i sprzęty kuchenne.** Wyroby stalowe (Solingen) **Rzemieślnicze narzędzia.**

Tow. opieki nad wychodźcami „OPATRZNOŚĆ“
ul. Pawia 16 i w Krakowie
udziela wszelkich wskazówek wychodźcom, broni ich od wyzysku i strat w drodze, pomaga im w wyszukaniu pracy.
Zadaje wiadomości darmo, dołączając markę za 10 kop. na odpowiedź.

Potrzebny czeladnik do biłych robót, do zakładu bednarskiego Konstantego Szmy w Częstochowie. 622—7—1

Dom do sprzedania lub zamiany na młyn. Wiadomość u właściciela, ul. Władysława Nr. 28. 624—2—1

Potrzebni chłopcy do ślusarza. Warszawa, ska 33. 613—2—2

MLECZARNIA
w Parku Miejskim
poleca: **Obiady, Śniadania i Kolacje** z szacunkiem **Piotr Winicki.**
888
Daje obiady gospodarskie, na maśle. Ulica Cerkiewna № domu 4, m. 12 prawa oficyna. 616—2—2